

{ analisia } Iñaki IRIONDO

Bazetorrela sumatzen zen aldaketa

Maiazaren 28ko foru eta udal hauteskundeak *shock* moduko bat izan ziren Euskal Herriko mapa politikoan, eta uztailaren 23ko hauteskundeetan berretsi egin zen norabidea. Nafarroan, erregimenaren amaiera berretsi zuten joerak finkatu egin ziren –PSNren ausardia faltak Iruñean erantzukizun politikoa atzeratzera eramanez–, zenbaketa zati handi batean Asiron lehena izan baitzen–, UPN gero eta ahulagoa dela erakutsiz, nahiz eta karrantza denbora batez botere-espazioak ematen jarraitu.

Eta antzeko zerbait, baina are nabarmenagoa, hasi da sumatzen EAEn. Legearen tauletan jada ez dago idatzita EAJk beti irabazi behar duenik, nahiz eta oraindik gobernatzen jarraitze-ko moldatzen den.

Hala eta guztiz ere, jeltzaileen ahultasuna eta EH Bilduk autonomikoetan garaipena lortzeko duen aukera finkatutako diskurtso mediatikoaren parte izatera pasa dira, nahiz eta titularrek eta testuek gehienetan *clickbait* eta espekulaziotik gehiago izan datuen azterketa lasaitik baino.

Nafarroako 2023ko bukaerako albiste politiko nagusia, azkenean, abenduaren 13an Cristina Ibarrolaren aurkako zentsura mozioa sinatzea izan da, Joseba Asiron alkatetzara

Maiatzaren 28ko foru eta udal hauteskundeetan sumatu zen haize ufada, aldaketa baten zirimola. Aditu batzuek diote lehenagotik zetoze la EAJren akidura, bere boto-emaeleen desmobilizazioa eta, parean, EH Bilduren hazkundea. Gaurkoa edo atzokoa izan, bazetorrela sumatzen zen aldaketa etorri da.

eramateko. Abenduaren 28an hartu zuen kargua. (Ederra inozentada UPNrentzat, ziur- rrenik bere gainbehera bizkortuko duena). EH Bildu eta PSNren arteko akordio baten ondorioz –Geroa Bai eta Contigo-Zurekin ere batu dira–, Iruñean Foru Erkidego osoan dagoen gobernu ereduarekin erpikatu da. Boto gehien lortu dituen eremu aurrerakoiko formazioak gobernatzen du.

Goiz da oraindik PSNren eta EH Bilduren arteko gobernu bateratuentzat, eta, beraz, Maria Chiviteren alderdiak Alka-

tetza berria kanpotik babestuko du. Urrats horrek –zaila, alderdi askotatik begiratuta– Pedro Sanchezen inbestidurarekin zerikusia duenik ez du inork ukatzen.

EAEn ezustea nagusitu zen EAJk Iñigo Urkullu ez aurkezte –nahiz eta bera desiratzen egon– eta Imanol Pradalesek ordezkatzearabaki zuenean. Ezustea nagusitu zen hori guztia prentsara filtratu zenean, urduritasun eta ageriko inprobisazio adierazpenekin.

Eta EBBren erabakiaren arrazoiak bilatzeko atzera begira-

tzean, maiatzaren 28ko hauteskundeak begitantzen dira. Orduan jeltzaleek 86.431 boto-papergaldu zituzten, hau da, lau urte lehenago alderdiren bati botoa ematera joan ez zirenen %70. Foru hauteskunderi begiratzuz gero, 86.058 izan ziren, kopurua osoaren %64,52. Beherakada Kongresurako hauteskundeetan berretsi zen, EAJk 103.220 boto galdu zituen, 2019ko errepikapenean lortu zituenen ia herena (–% 27,23).

Hala ere, badira soziologoak, Deustobarometroaren zuzendari Braulio Gomez kasu, 2020ko uztailaren 12ko hauteskunde autonomikoetan EAJ dagoeneko akidura erakusten hasi zela esaten dutenak. Hainbat aldiz gogorarazi duenez, «EAEn 2020ko azken hauteskunde autonomikoetan hasi zen EAJren boto-emaeleen desmobilizazioa bat dator EH Bilduren etengabeko hazkundearen sendotzearekin lurralde guztietan, adin-tarte guztietan eta Estatuaren lurralde-antolatetari buruzko lehentasunak neurtzen dituen eskalako posizio guztietan».

2016ko hauteskunde autonomikoetatik 2020ko hauteskundeetara, EAJk 48.208 boto galdu zituen. Sabin Etxeko azken solairuan abstentzioaren gorakadari egotzi zioten, pandemiaren ondorioz, baina Lehendakariaren inkesta bategiaren parte-hartze txikira-ko beste azalpen batzuk aipatu zituen, eta hainbat hautagaik,

ezker independentistarenak kasu, 24.408 boto gehiago ja-so zituzten.

Mugarri baten traza

Edonola ere, 2023ko maiatzaren 28ko udal eta foru-aldundietako hauteskundeek garrantzi handia dute.

Historian lehen aldiz, EH Bilduk irabazi zituen udal hauteskundeak Gasteizen, Rocio Viteroren eskutik. Eta, deigarriena izan zena, Beatriz Artolazabal EAJko hautagaia, Gorka Urtaran alkatearen inkesta txarrei aurre egiteko izendatua, laugarren postuan geratu zen.

Are gehiago, ezker independentista Araba osoan irabazteko 1.261 boto eskasera egon zen. EAJko Ramiro Gonzalezek 38.467 boto lortu zituen (2019an baino ia %20 gutxiago) eta Eva Lopez de Arroyabek, 37.207 (3.253 boto gehiago). Bidenabar, datu garrantzitsu gisa, EH Bilduk berriaz irabazi zuen Laudion eta Oionen alkatetza eskuratu zuen, Errioxa eta Logroñorekin mugan dagoen herrian.

Gipuzkoan gertatu zen EH Bilduren garaipena. Maddalen Iriartek 120.587 boto lortu zituen, emandako botoen %37,32 eta 22 eserleku Batzar Nagusietan. EAJ, Eider Mendoza buru zuela, 130.799 bototik 105.460 botori jaitsi zen, eta %20ko babesa galdu zuen; 17 eserlekutan geratu zen. Hau da, EH Bildu baino

Joseba Asiron maiatzeko hauteskunde gauean, emaitzekin pozik.
Iñigo URIZ | FOKU

bost gutxiago. Donostian, zenbaketaren zati handi batean, Juan Karlos Izagirrek Eneko Goiaren lehen postua mehatxatu zuen. 1.153 boto-paperetara geratu zen. Duela lau urte 13.698 boto-paperekoa izan zen aldea.

Bizkaian eta Bilbon beti uste da EAJk gehiago osoa lortuko duela; hiriburuaren kasuan, Iñaki Azkunarekin lortu zuen, baina maiatzaren 28an gertatu zena espero baino gehiago urrundu zen aurreikuspen horretatik. Elisabete Etxanobek 51.197 boto galdu zituen, Unai Rementeriak lortutakoetatik %20. Eta 25 eserlekutik 23ra jaitsi zen. Oraindik ere nagusi da lurraldean, baina kontuan izan behar du, adibidez, EH Bildu 10 prokuradoretik 15era igo dela. Bilbon, Juan Mari Abur-

tok garaipena errepikatu zuen, ez lau urte lehenagokoa bezain irmoa; 14 zinegotzitan egon zen, gehiago osotik bakar batera, eta 12ra jaitsi zen. Bien bitartean, EH Bildu hiriburuko bigarren indarra bihurtu zen, datu historikoa.

Eta testuinguru horretan, erakunde bakoitza eratzeko ordua iritsi zen. Ziurtzat jotzen zen EAJ eta PSEren arteko gertutasuna, Eneko Anduezen diskurtso guztiak gorabehera. Baina, adibidez, ez Gasteizen, ez Gipuzkoan, ezta Durangon ere, batura ez zen nahikoa izan irabazleak kentzeko: Rocio Vitero, Maddalen Iriarte eta Ima Garrastatxu. Eta hor agertzen da PP, babesa emateko. Kanpainan esandako guztia gorabehera, alderdi batek ere ez zuen era-

gozpenik izan Espainiako eskuin gorri-horiaren botoak onartzeko, egunero beren diskurtsoetan kritikatzten duten hori. Eta PSEko Maider Etxeberria Gasteizko lehen alkate bihurtu zen, nahiz eta hauteskundeak irabazi ez eta 2019tik 1.615 boto galdu; Eider Mendoza Gipuzkoako lehen ahaldun nagusia da, bere emaitzak izan zirenak izanda; eta Mireia Elkoroiribek Durangoko makila hartu zuen. Hartu zuen lehen erabakia soldata %66 igotzea izan zen, urtean 77.929 euro kobratzeko, aurrekoak baino 30.920 euro gehiago. (Eta guztia Carlos Garcia PPko zinegotziari esker, bere fobia antiabertzaleengatik ezaguna dena eta Voxek eremua libre uztea erabaki zuelako hautatua izan zena).

Oro har, Hego Euskal Herrian, 1.399 zinegotzirekin, EH Bildu da herrialdeko lehen indar municipalista. 29 gehiago absolutu eta 112 erlatibo lortu zituen. Gainera, ezin da oharkabea pasatu udalerrri txikiak atxiki gabeko hautagaitza asko ezker independentistarekin lerrokatuta daudela. Zinegotzi kopuruan EAJk jarraitzen dio 986 zinegotzirekin.

Alderdi batzuk erortzen ari diren bitartean, ezker independentistaren errotze herrikoia zabaltzen ari da herrialdean. Kasu askotan, herriaren borondatea errespetatzea falta da.